

ХРОНІКА КУЛЬТУРНОГО ЖИТТЯ УКРАЇНИ у листопаді 2022 року

(оглядова довідка за інтернет-ресурсами
матеріалами преси, інтернету та неопублікованими документами)

День Гідності та Свободи

Під гаслом «Вистояли на Майдані – переможемо у війні» у Києві та регіонах відбулися тематичні заходи до дев'ятої річниці початку Революції Гідності. В межах інформаційної кампанії Міністерство культури та інформаційної політики України підготувало проморолик, а Музей Революції Гідності закликав українців продовжувати щорічний флешмоб «Бути гідним». 15 листопада в онлайн форматі пройшла публічна дискусія «Майдан, війна, свобода: еволюція суспільного спротиву». 16 листопада в Галереї протестного мистецтва відкрито виставку картин художника О. Белюсенка «Щоденник екстреміста» із колекції Музею Майдану. Також 17–18 листопада відбувся науковий онлайн-форум «Революція Гідності: на шляху до історії». Темою нинішнього обговорення стала «Майдан і російсько-українська війна в національному та глобальному вимірах». 21 листопада, у день річниці Майдану, в Київській міській галереї мистецтв «Лавра» було представлено виставковий проєкт «Війна за ідентичність. Сила опірності культури» про захист культурної спадщини та культурний спротив в умовах війни, а у столичному Будинку кіно організовано допрем'єрний показ дебютної документальної стрічки режисерки І. Стеценко «Рози. Фільм-кабаре» про революційні події очима артисток гурту «Dakh Daughters». Крім того, в різних містах було розгорнуто вуличні тематичні експозиції, серед яких: виставка «Мальована історія Майдану», створена на основі графічного роману О. Ком'яхова (майдан Незалежності у Києві); фотовиставка «Війна ще не закінчиться» про журналістів на фронті (Міський сад в Одесі та Парк Шевченка у Харкові); «Інфоспротив», що збрала різні вияви українського інформаційного спротиву російській агресії – приклади білбордів, муралів, пісень, листівок, поштових марок тощо (Соборна площа у Черкасах); «Комунізм = Рашизм» із архівними документами про репресованих українців у ХХ столітті, а також свідченнями про сучасні злочини російської армії (Європейська площа у Вінниці). Акцію «Ремінесценції Майдану» – музичний перформанс у виконанні *Shumei* – проведено у Львові на площі біля пам'ятника Тарасу Шевченку.

День пам'яті жертв Голодомору-геноциду

Національний музей Голодомору-геноциду підготував програму заходів до 90-х роковин Голодомору в Україні, а також на вшанування пам'яті жертв

трагедії. Розпочала її 18 листопада передача благодійниками експонатів для фондів музею – документів, меморіальних речей, творів мистецтва. Зокрема, музейна колекція поповнилася картиною-триптихом «Геноцид 1933» (1989) авторства Тараса та Юрія Гончаренків із колекції М. Вільямса (США), а також раритетними книгами, які передав колекціонер і краєзнавець Д. Піркл із Дніпра. 19 та 20 листопада у Залі пам'яті музею відбулася прем'єра вистави «СИН» за оповіданням В. Підмогильного «Син» у постановці театральної майстерні «ПОГЛЯД» (режисери Є. Водяхін і Х. Шелудько). А 23 листопада у цьому ж залі презентовано виставку «Leica, що бачила Голодомор», створену за підтримки Міністерства культури та інформаційної політики України і креативного партнера проекту – комунікаційної агенції *Postmen*. В експозиції представлено фотокамеру австрійського інженера А. Вінербергера, якою зафіксовано трагедію Голодомору, альбом із фото, укладений автором, брошури з його спогадами. Крім того, 24–25 листопада у столиці пройшла Міжнародна науково-практична конференція «Геноцид як зброя у боротьбі проти української нації в ХХ–ХХІ ст.: інтердисциплінарні підходи».

26 листопада українці долучилися до загальнонаціональної акції «Запали свічку». Пам'яті жертв голодоморів в Україні було присвячено благодійно-просвітницьку акцію «Свічка пам'яті. Хліб пам'яті», проведену цього дня мистецькою агенцією «Територія А» в галереї «Хлібня» Національного заповідника «Софія Київська». У заході взяли участь: історик і публіцист В. В'ятрович, народні артисти України О. Білозір, Л. Руснак і А. Матвійчук, з. д. м. України К. Степанкова, акторка театру і кіно Н. Васько, солістка гурту «GG ГуляйГород» І. Барамба, гурт «Стодивниця», поети П. Коробчук і Т. Власова та інші. Гості замішували тісто та випікали хліб за старовинним рецептом, читали псалми, свідчення очевидців та поезію. Художники О. Мельник, О. Соловей, В. Корчинський, О. Потапенко та К. Косаревський презентували виставку живопису «Я пам'ятаю». Акцію у партнерстві з фондом «Світлий» підтримали ГО «Ми тут» (О. Мельник), Фонд відродження культурного середовища Києва, проект «Українська містерія» (Л. Кочергіна), Центр фольклору та етнографії Інституту філології КНУ ім. Тараса Шевченка. Крім того, 26 листопада у Київській опері прозвучала концертна програма «Молитва Катерини», яка включала твори українських композиторів: Л. Ревуцького (кантата-поема «Хустина» на слова Т. Шевченка), О. Родіна («Сім останніх слів Ісуса на Хресті» для симфонічного оркестру), І. Карабиця («Молитва Катерини» на слова К. Мотрич). У Музеї історії міста Києва до роковин Голодомору відбувся концерт-реквієм у виконанні Муніципальної академічної чоловічої хорової капели ім. Л. Ревуцького.

300-річчя Григорія Сковороди

На честь 300-річчя від дня народження українського філософа та письменника Григорія Сковороди культурний простір *Squat 17b* у Києві та мистецька платформа *Open Opera Ukraine* започаткували марафон подій «Сквот божественних пісень» аби привернути увагу українців до постаті мислителя та підтримати відбудову знищеного Національного літературно-меморіального музею

Григорія Сковороди у селі Сковородинівка на Харківщині. 26 листопада розпочато цикл камерних барокових концертів *Scovoroda Conversazione*, яким передували бесіди з українськими літературознавцями та філософами. Серед гостей – Т. Лютий,

Є. Стасіневич, О. Балашова, Г. Глодзь. В межах проєкту в *Squat 17b* представлено також виставку «Портрет невловимого», присвячену образу Г. Сковороди в сучасному мистецтві. Свої роботи для експонування надали українські художники С. Майдуков, О. Грехов, *Molly Route*, *Sisters Feldman*, Д. Мовчан, М. Рубан та інші автори.

28 листопада у Національному університеті «Києво-Могилянська академія» стартував камерний фестиваль «300 хвилин про Сковороду», ініційований студентами. Відвідувачі заходу мали нагоду дізнатися про сквородіану в літературному контексті, в образотворчому мистецтві та кінематографії. Лектори: К. Липа, М. Яременко, В. Маслійчук, Т. Лютий, Р. Семків, Д. Ключко, Л. Довга, О. Петренко-Цеунова, Т. Тарасенко та інші.

У столичній Національній бібліотеці України імені Ярослава Мудрого до ювілею Г. Сковороди підготовлено книжкову виставку, що містила документи й публікації з фондів бібліотеки: літературні твори, філософські трактати, діалоги, притчі та байки просвітителя-гуманіста, наукові, науково-популярні, довідкові видання. А Національна бібліотека України для дітей провела «Бібліосковородіаду». У програмі – мистецька виставка, дискусія, презентація програми осінніх читань «Сковородинівські вештанки».

9 листопада у Львівському музеї історії релігії відкрито виставку «Мудрість як зброя», покликану візуалізувати духовну спадщину філософа. На ній представлено твори живопису, графіки, декоративного та сучасного мистецтва, ткацтво художників з усієї України, а також плакати сквородинівської тематики студентів Київського національного університету культури та мистецтв і Харківської державної академії дизайну та мистецтв. Завдяки каліграфу-мандрівнику О. Чекалю виставка отримала ще й свій логотип. Проєкт реалізовано за грантової підтримки Українського культурного фонду разом із Громадською організацією «Екологія. Культура. Мистецтво».

5 листопада у театральному центрі «Слово і голос» у Львові презентовано проєкт «Сад Божественних Пісень. Сковорода», який режисерка Н. Половинка присвятила 300-річчю від дня народження Г. Сковороди. Проєкт передбачає створення вистави «САД», що базується на поезіях із однойменного циклу українського поета. Учасники – музиканти, актори, переселенці, кобзарі, воїни ЗСУ з різних міст країни.

Луцька літературна резиденція «Місто натхнення» розпочала міждисциплінарний проєкт «Сковорода у Луцьку», в межах якого 25 листопада у Музеї сучасного українського мистецтва Корсаків було відкрито експозицію художніх робіт за творами мислителя. Виставка поєднала метафоричний живопис, декоративно-ужиткове мистецтво, іконопис та *contemporary-art*, а також різні техніки та матеріали Р. Петрука, С. Гетьманчука, В. Мельника, Н. Откович, О. Сентимреї, І. Степаніка, Г. Слободян, І. Янцо та ін.

У Кам'янці-Подільському на Хмельниччині місцева культурна асоціація «Новий Акрополь» разом із Кам'янець-Подільським державним історичним музеєм-заповідником реалізували Всеукраїнський культурний проєкт «Становлення ідентичності», присвячений Г. Сковороді. Спеціальну програму в Галереї мистецтв музею, склали: виставка «Українські філософи», тематичні екскурсії, круглий стіл «Становлення ідентичності – шлях до щастя» та літературно-музична майстерня «Хто я є і куди йду?».

Напередодні ювілейної дати радіо «Культура» створило радіофільм у двох частинах, присвячений українському філософу та письменнику (сценарій – М. Лаюка, у ролі оповідачки – А. Роговцева, голос Г. Сковороди – С. Жадан). Укрпошта випустила поштовий блок до 300-річчя від дня народження Г. Сковороди, а Національний банк України презентував пам'ятну монету «Сад божественних пісень» (художники В. Таран, О. Харук, С. Сергій та скульптори С. Іваненко, В. Атаманчук).

Інформаційна безпека України

Національний проєкт з медіаграмотності «Фільтр» Міністерства культури та інформаційної політики разом із платформою онлайн-освіти *Prometheus* запустили безплатний відеокурс «Медіаграмотність: як не піддаватися маніпуляціям?». Слухачі лекцій мають можливість ознайомитися з найкращими практиками для розвитку критичного мислення, а також покращити свої знання та навички з розпізнавання пропаганди та маніпуляцій.

Медіа

18–19 листопада у приміщенні Музею сучасного українського мистецтва Корсаків у Луцьку під гаслом «Любов, характер, слова, дії» пройшов VII Міжнародний *West Media Forum*, який зібрав медійників із різних куточків України, Польщі та Білорусі (опозиційні видання). Захід організувала команда медіахолдингу *CID Media Group* завдяки фінансуванню Європейського Союзу та підтримці численних партнерів і спонсорів. Тематами панелей стали: «Війна за свідомість людей», «Інформаційні вкиди російсько-української війни», «Трансформація локальних медіа під час війни», «Можливості залучення європейських добровольців на українські проєкти» та інші. В межах події відкрито фотовиставку «Нескорений Херсон» від херсонської медіаплатформи «Вгору».

Мовні питання

9 листопада у День української писемності та мови традиційно відбувся Радіодиктант національної єдності. Авторкою тексту, який присвячено рідному дому, стала українська письменниця та режисерка І. Цілик. Читала його н. а. України А. Роговцева. Диктант звучав на хвилях «Українського радіо» та «Радіо Культура», а також наживо транслювався «Суспільним».

Цього дня у столичній підземці пройшов тематичний форум «Українська – мова Перемоги», організований Всеукраїнським рухом «Єдині» за участі Ініціативи «Навчай українською» та ГО «Українська гуманітарна платформа». За-

хід мав на меті допомогти українцям усвідомити власну ідентичність аби ще міцніше протистояти ворогу. На форум запрошено представників влади та дипломатичних кіл, бізнесу, освіти, видавничої справи та культури. Головними темами обговорення стали непроста історія України, зокрема й сторінки її тотального зросійщення, а також культурне майбутнє держави. Переглянути промови гостей можна було на ютуб-каналі «Єдині», а також в ефірі інформпартнерів – *espresso.tv*, 24 Канал, *EdEra*, Суспільні новини.

4 листопада Міжнародний інститут освіти, культури та зв'язків з діаспорою Національного університету «Львівська політехніка» провів у Львові VII Міжнародну науково-практичну конференцію «Українська мова у світі». У фокусі уваги учасників події – новий статус української як мови світової. Спеціальний гість конференції – журналіст, публіцист, письменник, аналітик В. Портников.

9–30 листопада тривав «Тиждень української мови та літератури у Вікіпедії». Всі охочі могли долучитися до написання чи вдосконалення вікіпедійних статей на відповідну тему. Організаторами акції виступили Міністерство культури та інформаційної політики України разом із ГО «Вікімедіа Україна».

Благодійність

12 листопада у Національній опері України проведено благодійний концерт «Об'єднані заради перемоги», організований разом із Міжнародним фондом Івана Франка, Івано-Франківським земляцтвом та Львівським товариством у місті Києві. Всі кошти, зібрані від концерту, а також від благодійної лотереї буде спрямовано на допомогу тяжкопораненим бійцям, які нині перебувають у Київському військовому госпіталі. Програму склали українські народні пісні, музика українських композиторів і стрілецькі пісні. Пролунали твори А. Кос-Анатольського, С. Гулака-Артемівського, І. Карабиця, В. Івасюка, М. Скорика, М. Мозгового, І. Поклада.

25 листопада в Андріївській церкві в Києві відбувся завершальний концерт україно-швейцарського проєкту «Солоспівні єднання. An die Musik», покликаний підтримати людей, котрі постраждали від російської воєнної агресії. Музичну програму з творів світової класики підготували для глядачів провідні музиканти Національного будинку органної та камерної музики України. Перші два концерти проєкту прозвучали 9 і 12 листопада в Ірпені на Київщині.

5 листопада у залі «Велика вітальня» столичного Національного музею мистецтв ім. Б. та В. Ханенків співачка Джамала влаштувала камерну благодійну презентацію свого нового мініальбому «Поклик». Повну вартість кожного з квитків буде перераховано 57-й бригаді, що захищає Херсонщину.

6–9 листопада у Луцьку пройшов благодійний марафон «Разом переможемо!», організований департаментом культури Луцької міської ради разом із ГО «Новий рівень». На різних локаціях міста відбулися творчі презентації, музичні виступи, ярмарки, інші культурно-мистецькі заходи на підтримку ЗСУ. Зокрема у просторі Волинського обласного академічного музично-драматичного театру ім. Т. Г. Шевченка експонувалися картини художниць Н.

А. Куц (Луцьк), присвячені героям сучасної війни в Україні. На виручені кошти буде придбано автомобіль для 72-ї бригади.

14 листопада у Луцьку з ініціативи благодійного фонду «Добра Справа», громадської організації «Мистецький фронт» та обласного молодіжного центру проведено благодійний гала-концерт «Крок до Перемоги». Мета акції – збір коштів на антидронову рушницю для військових. У заході взяли участь переможці всеукраїнського конкурсу дитячої пісні «Крок до перемоги 2.0. Незламні» та фіналісти обласного конкурсу авторської поезії «Українська – мова героїв».

1 листопада в Івано-Франківському краєзнавчому музеї відкрито виставку живопису благодійного мистецького проекту «Херсонщина – це Україна». Кошти з продажу – на відбудову культурних пам'яток деокупованих територій і підтримку ЗСУ. Наразі мандрівна виставка вже відбулася в Умані, Кривому Розі (Дніпропетровська обл.), Одесі та Львові.

9 листопада у Житомирі в Домі української культури під час відкритого благодійного аукціону «Україна очима дітей» розіграно близько пів сотні робіт із символікою України. Зібрані кошти організатори спрямують на потреби 95-ї окремої десантно-штурмової бригади. Серед лотів аукціону – картина, до написання якої долучилося понад чотири десятки маленьких містян. Велетенське полотно, створене до 30-річчя Незалежності України, занесено до Національного реєстру рекордів України.

Цього ж дня на Закарпатті стартувала виставка робіт учасників Мукачівського живописного пленеру «Етюди осені – 2022». Картини можна було придбати та допомогти 105-му батальйону 63-ї механізованої бригади. Серед авторів –

Б. Кузьма, О. Андялоші, І. Івановчик, А. Коприва, О. Кашшай, І. Луценко, Т. Мучичка, Н. Рибар, А. Секереш.

12 та 13 листопада у Львові на території сучасного простору *!FESTrepublic* пройшов фестиваль «Lviv Art and Wine weekend», що став майданчиком для підтримки українських митців і виноробів у період війни. Цього року гасло заходу – «Твори поміж сирен». У програмі – мистецька експозиція з творами воєнного часу, тематичні лекції, майстер-класи, арт-маркет, виступи музичних гуртів, кінопокази тощо. Благодійні внески організатори спрямують на потреби Національного реабілітаційного центру «Незламні».

12 листопада у Львові також відбувся благодійний вечір-аукціон на підтримку Збройних сил України «Перемога починається з тебе». Частину зібраних коштів перераховано на допомогу дітям, які здобувають музичну освіту попри війну та труднощі. Серед більш як сотні лотів – ікон, Біблій, картин, годинників, колекційних монет тощо, найдорожчим стало унікальне львівське на престольне Євангеліє. Організаторами заходу виступили благодійні фонди «Рідна Оболонь», «Княжа Україна», «Культурні новації».

22 листопада Львівська національна академічна чоловіча хорова капела «Дударик» дала другий концерт у Національному академічному українському

драматичному театрі ім. М. Заньковецької. Мета проєкту «”Дударик” і друзі» – зібрати кошти на безпілотний літальний апарат для 24-ї окремої механізованої бригади імені короля Данила. Разом із хористами у концерті взяли участь С. Чубай, О. Онещак, Н. Рибка-Пархоменко, М. Береза, О. Люта, Ю. Йосифович, У. Горбачевська, В. Боднар і М. Онещак.

Регіональна культурна політика

23 листопада у Львівській опері відбулось нагородження переможців обласної премії в галузі культури, літератури, мистецтва, журналістики та архітектури. Серед лауреатів: Л. Проць за книгу поезій «Тінь Прокруста» («Поезія» – імені Маркіяна Шашкевича), Ю. Грешко за пригодницький роман «Протей» та книгу «На псевдо “Стіна”. Історично-біографічна повість та оповідання» («Проза» – імені Богдана Лепкого), Л. Корсун за виконання партії Лю в опері «Турандот» Дж. Пуччіні («Драматургія, театральне мистецтво» – імені Бориса Романицького), Р. Василик за твори у галузі сакрального мистецтва («Образотворче мистецтво» – імені Івана Труша), О. Боровницький за дослідження та популяризацію автентичних бойківських коломийок («Народна творчість» – імені Філарета Колесси) та ін.

Креативні індустрії

У Києві презентовано нову капсульну колекцію одягу українського бренду *91LAB* за творами Марії Примаченко (дизайнерка А. Пікуль). Її обличчями стали професійна модель А. Гончарук і правнучка художниці А. Примаченко. Частину прибутку від продажу колекції бренд планує перерахувати на будівництво артрезиденції та музею Марії Примаченко в її рідному селі Болотня на Київщині (архітектурний проєкт *Yakusha Studio*), яке ініціює БФ *Maria Prymachenko Family Foundation*.

Театр

15–30 листопада у Києві в Інституті проблем сучасного мистецтва НАМ України пройшов Форум сценографії воєнного часу «UAScenography 2022». Головні акценти заходу – театр в укритті, больові дотики. Виставка продемонструвала найкращі здобутки сучасної вітчизняної сценографії. Домінували в ній українські мотиви. Зокрема в експозиції можна було побачити: фрагмент Українського павільйону Тбіліського бієнале сценографії 2022 (Львівська галерея сценографії); ескізи костюмів з опери «Розколяда» Львівського академічного молодіжного театру імені Леся Курбаса (сценограф, головний художник Національної оперети України О. Білозуб); концепцію вистави «Фурія. Енергія відновлення» (сценографка, головна художниця Київського академічного драматичного театру на Подолі М. Погребняк); інсталяцію до театрального-музичного перформансу «Вертеп. Необарокова містерія» за партитурою Галаганівського вертепу (Мистецька формація *Ignea Corda*, художниця з костюмів О. Поліщук); ескізи декорацій та костюми з вистав «Крум» та «Кар’єра Никодима Дизми» Національного академічного драматичного театру імені Івана Франка (сценог-

граф А. Александрович, костюми А. Духовичної) та інші проєкти. Також під час виставки працював книжковий вернісаж за тематикою сценографії.

Цього місяця у столиці відбулися театральні прем'єри: «Переклади» за п'єсою ірландського драматурга Б. Фріла (Національний академічний драматичний театр імені Лесі Українки); «Бал» італійського режисера М. Сп'яцці (Національний академічний театр оперети); «Люби-мене-не покинь» за п'єсою О. Анненко (академічний театр юного глядача на Липках); «Зальот» за п'єсою Л. Тимошенко «Дядя Міша проходить мимо» (Український малий драматичний театр); «Хеппі Бьоздей» за твором «Божевільний із дому навпроти» О. Анненко (театр *Veritas* на сцені Національного центру театрального мистецтва імені Леся Курбаса).

6 листопада у Києві в мальовничому просторі Національного музею народної архітектури та побуту України презентовано прем'єру камерної постановки режисера Т. Жирка за мотивами п'єси Івана Франка «Украдене щастя». У ролях – студенти Майстерні н. а. України О. Шаварського і з. д. м. України А. Захарченка.

18 листопада в палаці культури імені Гната Хоткевича у Львові відбувся показ нового проєкту від колективу «Культура Маріуполя» – модерн-вистави «Тримаємось разом» за віршами українських письменників П. Маги та С. Жадана. Автор та режисер – керівник незалежного маріупольського театру авторської п'єси *Conception* О. Гнатюк.

Донецький академічний обласний драматичний театр (Маріуполь) та головна режисерка Закарпатського обласного театру ляльок «Бавка» Н. Орешнікова підготували для глядачів прем'єру вистави «Качка» за твором «А хай то Качка копне!» польської драматургині М. Гушньовської. П'єсу для сімейного перегляду представлено 27 листопада в Ужгороді на сцені Закарпатського академічного обласного українського музично-драматичного театру ім. братів Ю.-А. та Є. Шерегіїв.

25 листопада в Івано-Франківському національному академічному драматичному театрі імені Івана Франка проведено прес-конференцію щодо прем'єри постановки режисера Р. Держипільського за драматичними творами Лесі Українки. 26 і 27 листопада виставу «Лісова пісня на полі крові» було зіграно на новому сценічному майданчику – «сцені-межі», де панувала атмосфера перебування у катакомбах.

Вітчизняні театри презентували також прем'єри таких вистав, як опера «Страшна помста» Є. Станковича за М. Гоголем (Львівська національна опера); «Додо» за мотивами однойменної п'єси К. Петона (Дніпровський академічний театр драми та комедії); «Один» за творами ужгородського поета П. Скунця (Закарпатський академічний обласний український музично-драматичний театр ім. братів Ю.-А. та Є. Шерегіїв).

Музика

27 листопада у Колонному залі імені Миколи Лисенка Національної філармонії України відбулось урочисте відкриття 53-го концертного сезону проєкту

«Київська дитяча філармонія». Учасники концерту «Мистецький вернісаж» (скрипалі, піаністи, виконавці на народних інструментах, вокалісти) представили різноманітну програму світової та української класичної музики. Традиційно упродовж сезону буде проведено шість різножанрових подій.

24 листопада столичний Національний академічний драматичний театр ім. І. Франка презентував публіці фольклорно-інструментальний концерт «Файний Франко Ф'южн» у постановці режисера Д. Петросяна. До програми включено українські та кримськотатарські традиційні старовинні наспіви, авторські композиції на основі фольклорного мелосу О. Кохановського, С. Карпенко, С. Мороза, а також джазові імпровізації на теми українських народних пісень.

5 листопада у київському Музеї книги та друкарства України проведено вечір пам'яті кобзаря, з. а. України Тараса Силенка. У заході взяли участь бандурист і лірник Т. Компаніченко, композитор В. Лютий (Живосил Лютич), музикант і композитор С. Силенко, кобзар М. Товкайло, бандурист М. Гречкин, солістка Національної філармонії України Т. Школьна та інші. Під час концерту можна було долучитися до збору коштів на друк книги «Тарас Силенко, співець непримиренної України».

Львівський академічний будинок органної та камерної музики з нагоди відзначення 55-го ювілейного концертного сезону організував у листопаді серію історичних концертів. Стартом марафону 3 листопада стала реконструкція програми концерту-відкриття Органного залу в 1969 році. Крім того, в галереї залу було розгорнуто тематичну виставку, яка охоплює оригінали та фотокопії архівних документів, а також знакових афіш. А вже 25 листопада тут розпочав роботу щорічний органний фестиваль, що об'єднав музикантів з усієї країни. У програмі: концерти, присвячені темі «Музика і війна»; виставка «Маріуполь. Діти» (проєкт Маріупольської школи мистецтв та центру «ЯМаріуполь»); відео-інтерв'ю з виконавцями про досвід переживання російсько-української війни.

20 листопада у Львівському палаці мистецтв за підтримки Збройних сил України пройшов Всеукраїнський фестиваль кобзарського мистецтва «Грай, бандуро!», присвячений 145-річчю бандуриста Гната Хоткевича. На фестивалі виступили колективи з Івано-Франківської, Львівської, Рівненської, Тернопільської областей.

13 листопада у Чернівцях з нагоди 30-річчя Академічного симфонічного оркестру Чернівецької обласної філармонії ім. Д. Гнатюка відбувся ювілейний концерт за участі Академічного симфонічного оркестру Луганської обласної філармонії. Пролунали, зокрема, Симфонія № 7 М. Вербицького та Симфонія № 3 Б. Лятошинського. Також з «Інтродукцією та Рондо-капричіозо» К. Сен-Санса виступив один із засновників симфонічного оркестру, н. а. України П. Чеботов.

16 листопада у Рівному вперше вручено Премію у галузі авторської пісні «Я хочу жити в Україні», засновану Національною всеукраїнською музичною спілкою за сприяння Українського клубу авторської пісні та співаної поезії з метою вшанування пам'яті українського поета, автора і виконавця О. Смика.

Лауреаткою премії стала Х. Панасюк за найкращу авторську пісню патріотичної тематики.

Візуальні мистецтва

17 листопада до 140-ї річниці від дня народження українського художника, маляра-монументаліста Михайла Бойчука у холі головного корпусу Київської державної академії декоративно-прикладного мистецтва та дизайну відбулося відкриття стіни пам'яті митця. Артпроект складається з 33-х керамічних пластів єдиного модуля, виконаних у різноманітних авторських техніках. До створення стіни пам'яті долучилися провідні керамісти Києва, Львова, Тернополя та Полтави, зокрема: Л. Нагірняк, Є. Овчарик, О. Дворак-Галік, Ю. Войтович, Г. Друль, К. Власова, І. Ковалевич та інші. Куратором мистецького проекту став художник-кераміст В. Хижинський.

12 листопада у галереї «Хлібня» Національного заповідника «Софія Київська» відкрито виставку «Софійський пленер 2022». В експозиції зібрано твори 25 художників, зокрема і членів неформального творчого об'єднання «Київські пленери», які протягом літньо-осіннього сезону працювали в різних мальовничих куточках столиці. Представлено роботи Геннадія та Тетяни Пугачевських, І. Темної, І. Трохименка, А. Ісаханової, Н. Журавльової, А. Богомолова, Р. Тарасевича та інших.

4–17 листопада у картинній галереї Центру культури та мистецтв КПШ ім. Ігоря Сікорського в Києві тривала колективна виставка «Вільна Україна», організована Громадським об'єднанням «Світ очима художників». На ній представлено понад пів сотні робіт митців з різних міст України, написані під час пленерів, а також символічні твори, присвячені боротьбі українського народу за право жити на рідній землі. Серед авторів – Т. Діденко, Т. Соловей, Н. Анохіна, Б. Бурак, Л. Пуханова, В. Жуковський, А. Бабюк, О. Охупкіна, І. Темна та інші.

У столичних музеях й інших мистецьких просторах відкрито виставки: «Серце землі» – живопис, скульптури, графіка, фотографії, відео, інсталяції українських художників, серед яких Н. Кадан, А. Кахідзе, Ж. Кадирова, К. Алійник й інші, «Одне з одним. Просторові діалоги» – цикл художніх робіт І. Леві та Т. Турлюн (Національний культурно-мистецький та музейний комплекс «Мистецький арсенал»); «Експресія» – живопис К. Ряшиної, «Микола Скобельський» – картини живописця (Художня галерея «Митець»); «Я є життя» – фотопроєкт О. Анхімова, а також роботи художників С. Якутовича, О. Клименка, Ф. Александровича, Л. Селянко, що оспівують материнство (Музей історії міста Києва); «Інверсія 5665» – картини О. Яновича та Ю. Вакуленка, «Метроном» – картини, скульптури, офорти Р. Романишина (ЦСМ «Білий Світ»); «Пізнання» – абстрактні композиції художника В. Налапшого, загиблого на фронті (Музей-майстерня Івана Кавалерідзе); «Уламки сонця» – графіка та живопис А. Логова («Я Галерея»); «Сцена» – сценографія (ескізи) головної художниці Національної опери М. Левицької («Portal 11»); «Жіночність» – серія літографій М. Глу-

щенка «12 ню» та роботи В. Колесникова («Ню арт»); «Вікна» – фотографії та відео Г. Ключковської та графічні роботи художника О. Золотарьова (Національний центр «Український Дім»); «100 поглядів на війну» – сучасна українська карикатура на тему російсько-української війни (Укрінформ); «Це буде дім» – зібрання витворів мистецтва для домашнього затишку: картини, скульптури, витинанки, кераміка українських митців (простір «Майстерня»); «Війна крізь об'єкти: фото з України» – пів сотні робіт українських та іноземних фотожурналістів (станція метрополітену «Золоті ворота»).

У Києві на Подолі відкрито 38-му мініатюрну скульптурку проекту «Шукай», яку присвячено українській паляниці. Автор символу української гостинності – Ю. Білявський.

19–27 листопада у Львові відразу на кількох локаціях вперше пройшов «Львівський тиждень скульптури». Основну експозицію «Хаос» із понад двома сотнями скульптур, створених у ХХ та ХХІ століттях, було розміщено у корпусі старих майстерень Львівської національної академії мистецтв. У показі – роботи О. Безпалків, І. Берези, Н. Білика, О. Дяченка, О. Капустяка, І. Ковалевича, Т. Левківа та інших. Продовження програми можна було побачити в артцентрі П. Гудімова «Я Галерея» (виставка «Нова Львівська скульптура»), а також на площі Петрушевича (робота О. Фурдіяки й І. Слободяна «Дудіння»).

5 і 6 листопада у львівському ТРЦ *Victoria Gardens* відбувся благодійний стріт-арт фестиваль «Об'єднані перемогами». Головною подією проекту стало створення стінопису на території центру. В акції взяло участь 25 митців із різних регіонів, а їхні тематичні сюжетні композиції сформували на одній стіні своєрідну візуальну мапу України. Відвідувачі артфестивалю мали можливість долучитися до розмальовування військових машин та благодійного збору коштів на позашляховик для 24 механізованої бригади. Організатори події – мистецькі платформи Волонтерський проєкт «Для бійців від митців» і «Фарбований лис», ІТ-компанія *Sigma Software*, благодійний фонд «Завжди Україна».

10 листопада у Палаці мистецтв у Львові стартував XXV Осінній салон «Високий замок», присвячений 80-річчю утворення Української повстанської армії, а також Збройним силам України. Експозицію склали понад дві сотні картин, скульптур, творів декоративного мистецтва, виконаних митцями у час війни. Також на виставці представлено графічні роботи Ніла Хасевича, вперше оприлюднені в майже повному обсязі. Захід завершено благодійним аукціоном на підтримку ЗСУ.

25 листопада в Центрі Довженка у Львові відбулося відкриття муралу «Довженко ART» із зображенням фундатора національного кінематографа Олександра Довженка. Автор проєкту – художник Т. Довгалюк.

1 листопада у Рівненському обласному краєзнавчому музеї в межах Міжнародного мистецького проєкту «Ляльки мандрують світом» розпочала роботу виставка «Князівни та княгині». В експозиції представлено близько 70 робіт у техніці вузлової текстильної ляльки від понад 30 майстринь з різних куточків України та українських мисткинь, які мешкають у Норвегії та Німеччині. Ав-

торські ляльки відтворюють образи історичних персонажів епохи Русь-України (X–XIII ст.) і княжих родів Гольшанських та Острозьких (XVI ст.).

8 листопада в Угорському домі ім. М. Мункачі у Мукачеві на Закарпатті презентовано виставку творчих робіт VI живописного пленеру ім. В. Патики «Закарпатські мотиви». Пленер відбувся за ініціативи Західного регіонального науково-мистецького центру Національної академії мистецтв України та благодійної організації «Фонд ім. Володимира Патики». Свої твори представили Л. Бокотей, І. Луценко, Ю. Шелевицький, Я. Шимін, І. Ткачук, О. Жильцов, інші митці. Також на виставці можна було побачити роботи Остапа та Роксолани Патик і живопис Володимира Патики «Осінь на Закарпатті» (1988 р.).

У містах України розгорнуто експозиції: «о-СУТНЕННЯ» – картини Г. Дьєрке (Палац Потоцьких, Львівська національна галерея мистецтв ім. Б. Г. Возницького); «Посестри – Duchowe Siostry» – фотопортрети А. Бабінської з польського Гданська та художній текстиль Д. Якимчук зі Львова (Центр архітектури, дизайну та урбаністики «Порохова вежа» у Львові); «Василь Польовий: повернення нарративу» – різножанрові роботи художника із фондів Львівської національної галереї мистецтв ім. Б. Г. Возницького (Музей модернізму» у Львові); «Голодомор очима українських художників» – картини М. Бондаренка, В. Барінової-Кулеби, Н. Кизенка, Н. Марченко, М. Шевцова, В. Куткіна, І. Новобранця, І. Мироненка та інших із приватної колекції голови Американсько-української ділової ради М. Вільямса (Одеський художній музей); «Депривація» – картини А. Остромецького (одеська галерея «ArtOdessa»); «Під іншим кутом» – живопис А. Гафинець (Музей сучасного українського мистецтва Корсаків у Луцьку); «Позивний Україна» – плакати Н. Тітова (площа Свободи у Харкові); «...для Тебе» – живопис, вишивка шовком та коренепластика І. Сідак (Скансен в Ужгороді); «Герць 18++» – саркастичні картини, скульптури, інсталяції авторства військових, вимушених переселенців і дніпрян (Будинок архітектора у Дніпрі); «Житіє. Ремінісценції» – роботи художника-концептуаліста І. Куса (Галерея мистецтв Волинської організації Національної спілки художників).

4 листопада на залізничному вокзалі в Ужгороді відкрито 53-тю скульптуру «Валіза – 2022», присвячену біженцям і залізничникам. Її автор – ужгородський митець Р. Мурник.

Цього ж дня у Дніпрі на Січеславській набережній встановлено 14-ту бронзову мініскульптуру «Дніпровські лоцмани», яка символізує давню козацьку професію. Авторка – Н. Отряжа.

На порталі про фантастику та комікси *UA Geek* оприлюднено переможців конкурсу коміксів «Мальопис року 2021», започаткованого наприкінці лютого 2022 року. Лауреатами стали: «Захисник Вогню #2» Т. Приймич (номінація «Найкраща обкладинка»), «Тато. Кузня Зброї» О. Ком'яхова (номінація «Найкращий малюнок»), «Захисник Вогню #2» І. Тадайона (номінація «Найкращий сценарій»), «В Землю #3» І. Чеботаря, І. Штанька (номінація «Найкращий мальопис (Мала Форма)»), «Тато. Кузня Зброї» О. Ком'яхова (номінація «Най-

кращий мальопис (Велика Форма»)). Особливу відзнаку отримав графік, карикатурист, ілюстратор А. Василенко.

Музейна справа. Охорона культурної спадщини

Національний музей «Київська картинна галерея» презентував до свого сторічного ювілею нові проєкти. 9 листопада відкрито експозицію ілюстрацій художника А. Чебикіна до видання творів Овідія «Любоощі» у перекладі А. Содомори. 12 листопада розгорнуто виставку «Класичний живопис» А. Криволапа, яку склали декілька десятків робіт митця з його власних фондів, що експонувалися вперше. 16 листопада розпочав роботу дослідницько-виставкий проєкт «Народження музею», присвячений історії заснування Київської картинної галереї. Наукові співробітники зібрали для нього архівні джерела, свідчення сучасників і знакові фото.

1 листопада у Києві у Скарбниці Національного музею історії України відкрито виставку про культуру Криму «Miras. Спадщина» – спільний проєкт із ГО «Алем», що триватиме до 30 червня 2023 року. На виставці комплексно представлено найбільшу на материковій частині України колекцію предметів кримськотатарського ювелірного мистецтва й побуту XIX – початку XX століть, зокрема, із приватних збірок Е. Аджієвої, В. Проволовського й Е. Сеїт-Аметової. Експоновано срібні жіночі кушаки та топеліки, футляри для Корану, чоловічі амулети, традиційний одяг кримських татар, зразки вишивки золотом. Відвідувачі мають можливість однаюмитися зі звичаями, мистецтвом, традиціями корінного народу Криму завдяки орнаментальним композиціям. В окремому залі демонструються літографії з однойменного альбому Фрідріха Гросса. Партнери проєкту: Національний музей українського народного декоративного мистецтва, Національна бібліотека України імені В. І. Вернадського, дизайнерка українського етнічного одягу О. Дідик.

4–13 листопада у столичному Національному музеї Тараса Шевченка пройшла виставка «Велика Сімка 2.0», яка вмістила у собі розстріляне погруддя Т. Шевченка, фотографії знищених пам'яток культурної спадщини та роботи українських художників – О. Архипенка, М. Бойчука, М. Примаченко, К. Малевича, Г. Нарбута, А. Криволапа, Т. Шевченка. Ініціаторами проєкту, розпочатого ще у 2021 році, виступили благодійний фонд «Сучасна Україна» разом із фундацією «Культура».

17 листопада у виставковій залі Успенського собору Національного заповідника «Києво-Печерська лавра» відновила роботу виставка, що репрезентує розвиток архітектурного ансамблю Києво-Печерської лаври від середини XVII століття. В експозиції представлено фотокопії рідкісних картографічних джерел, серед яких – унікальний план лаврських володінь на лівому березі Дніпра, що датується 1640-ми роками, макети Великої Печерської церкви – Успенського собору XI-го та XVIII-го століть, плани-макети Ближніх і Дальніх печер Києво-Печерської лаври, а також креслення, створені київськими архітекторами А. Меленським та Є. Єрмаковим.

19–30 листопада у «Хлібні» Національного заповідника «Софія Київська» презентовано проєкт «Украмантри» – українські мозаїки на шовкових хустках від бренду *Bervi*. Виставку доповнили відеоматеріали про мозаїчне мистецтво дослідницького підрозділу «Арт-Зупинка».

22 листопада у Національному музеї народної архітектури та побуту України у Києві відкрито експозицію дизайнерського етнічного одягу ручної роботи та вишивки від Стефанії Кульчицької «Досвід переосмислення», присвячену 110-й річниці від дня народження майстрині.

14 листопада у столичному ТРЦ *Gulliver* запрацював виставковий проєкт «Made in Kyiv: Археологія повсякдення», реалізований за підтримки МВЦ «Музей історії міста Києва». До огляду доступні атрибути середньовічного Києва з музейної колекції у форматі фотовиставки. За допомогою *QR*-коду, розміщеного поруч із кожним експонатом, відвідувачі мають можливість роздивитися *3D*-модель історичної знахідки на власному гаджеті.

18 листопада у Черкаському художньому музеї презентовано виставку «Мій любий Харків!», на якій демонструвалися керамічні вироби Будянського фаянсового заводу, випущені в останні роки існування підприємства. 75 експонатів, врятованих із прифронтового Харкова, подарував закладу колекціонер А. Голуб. Відтак їх можна буде побачити в постійній експозиції відділу декоративного мистецтва.

У Львові за фінансової підтримки швейцарського фонду *ALIPH* оцифровано пам'ятки архітектури – Преображенську церкву, храм Іоана Золотоустого, дерев'яну церкву Пресвятої Трійці, що на Сихові, та об'єкти Вірменського ансамблю (церкву, дзвіницю, огорожу та колону св. Христофора).

Література

19 листопада у форматі онлайн пройшла Церемонія оголошення переможців четвертого українсько-кримськотатарського літературного конкурсу «Кримський інжир». Подія відбулася за участі членів журі – журналіста А. Алієва, письменників А. Куркова, І. Андрусика, письменниць К. Калитко, А. Левкової, філолога Б. Мамотова, літературознавиці Д. Сулейманової, поетеси М. Сафет, а також співачки Джамали, першої заступниці міністра закордонних справ України Е. Джапарової, письменниці та поетки М. Савки, журналістки С. Мусаєвої, актора та режисера А. Сеїтаблаєва. За час четвертого літературного конкурсу журі отримало близько 300 робіт від 137 авторів з різних куточків не лише України, а й світу. Лауреатами стали: Ю. Ілюха – «Трамонтана» («Проза українською мовою про Крим»); Х. Велішаєва – «Нурузан» («Проза кримськотатарською мовою»); В. Сергєєва – «Відмикаєш вертеп із Сокиринців» й інші вірші («Поезія українською мовою про Крим»); Сеїт-Яг Казаков – «Menim altın beşigim» («Поезія кримськотатарською мовою»); Д. Ібрагімова, С. Джемілева – «Къашыкъкойлю Париж къызлары я да Парижни корьмек ве...» («Дитяча література»); А. Джемілева – переклад Г. Тютюнника «Оддавали Катрю» («Переклад з української мови на кримськотатарську»); І. Доленник – переклад А. Кендже-Алі «Сандик-кая» («Переклад із кримськотатарської мови на українську»);

Н. Дзелял, С. Мустафаєв, А. Асан (Спеціальна номінація «Слова свободи»), Ш. Алі (Спеціальна номінація «За внесок у розвиток кримськотатарської літератури»). Заходи «Кримського інжиру» реалізовано за підтримки Кримського дому, «Видавництва Старого Лева», компанії *EVO*, Українського ПЕН.

Журі літературного конкурсу видавництва «Смолоскип» назвало лауреатів 2022 року. Відеотрансляцію оголошення переможців проведено 9 листопада на фейсбук-сторінці видавництва. Першу премію конкурсу цього року не присуджували. Другу отримали: Х. Морозова за роман «Фанатка» й А. Салева за роман «Музей апостолів» (номінація «Проза»), О. Лебедівна за збірку «Люстро з коріння мандрагори» та І. Сажинська за збірку «Лемніската» (номінація «Поезія»). До складу журі увійшли: Н. Білоцерківець, М. Лаюк, Р. Семків й О. Гусейнова.

15 листопада у Національному музеї літератури України в Києві відбувся літературно-мистецький вечір до 110-річчя українського поета Андрія Малишка. В межах заходу було представлено виставку «Моя Вкраїно грозова!». Експонувалися рукописи, меморіальні речі, фото та графічні портрети поета. Уроchистий захід з нагоди ювілею А. Малишка проведено також на його малій батьківщині – в Обухові, що на Київщині.

Кіномистецтво. Кіновідеопрокат

III Міжнародний етнографічний кінофестиваль «ОКО» пройшов 13–18 листопада у польському місті Торунь за підтримки Міжнародного кінофестивалю *EnergaCAMERIMAGE*. Цього року до конкурсної програми увійшло вісім повнометражних і шістнадцять короткометражних етнографічних документальних стрічок із 22-х країн. Поза конкурсом відбувся спецпоказ українських фільмів під назвою «Подивись на Україну іншими очима». Глядачам продемонстровано картини «Терикони» Т. Томенка, «Сторожова застава» Ю. Ковальова, «Вусатий фанк» О. Ковша, «Щоденник нареченої Христа» М. Смеречинської, а також вітчизняне поетичне кіно «Тіні забутих предків» С. Параджанова, «Камінний хрест» Л. Осики, «Земля» О. Довженка, «Білий птах із чорною ознакою»

Ю. Ілленка. Серед переможців фестивалю – «Зірка полину» української режисерки А. Борець (спеціальна відзнака). Усі стрічки програми «ОКО» можна було переглянути на сайті стрімінгової платформи *Megogo*.

Спеціальний випуск XIX Міжнародного фестивалю документального кіно про права людини *Docudays UA* «Надзвичайний стан» розпочався в Києві 11–13 листопада, а далі мандрував різними регіонами країни. Більшу частину програми кіновікенду сформовано на основі тематичних добірок березневого фестивалю, перенесеного через війну. Відкрили спецвипуск дві стрічки литовського режисера М. Кведаравічюса – «Маріуполіс» та «Маріуполіс 2». В межах фестивального вікенду аудиторії представлено такі вітчизняні фільми, як «Нескінченність за Флоріаном» О. Радинського та «Плай» Є. Джишиашвілі, «І кожна річка»

О. Моргунець-Ісаєнко (українська прем'єра) та VR-стрічку «Invasions 1.2.3»

А. Кахідзе та П. Армяновського. Програма «*Docu*/КОРОТКО: надзвичайний випуск» включала короткометражні роботи, створені українськими кінематографістами під час війни: «Фортеця Маріуполь. Орест» Ю. Гончарук, «Літургія протитанкових перешкод» Д. Сухолиткого-Собчука, «Мир і спокій» М. Ключко й

А. Тараненка, «Я не хотіла робити фільм про війну» Н. Парфан. Фільми з різних програм XIX *Docudays UA* транслювалися в кінотеатрі «Жовтень» і в онлайн-кінотеатрі *DocuSpace*.

17–22 листопада відбувся XI Київський міжнародний фестиваль короткометражних фільмів *KISFF*. Цього року тема війни стала однією з ключових на фестивалі. У кінотеатрі «Жовтень» та онлайн на платформі «Титр» було представлено дванадцять тематичних програм, серед яких – спеціальна програма «Україна: століття репресованих» із картинами «Київські фрески» С. Параджанова, «Стожари» І. Кавалерідзе та «Світ Параски Горицвіт» П. Фаренюка, оцифровані Довженко-Центром. Частиною *KISFF-2022* став також альманах однохвилинних фільмів «The One Minutes: Діти України», знятих українськими підлітками з прифронтових територій у 2016–2017 роках. Майстер-клас про роботу з непрофесійними акторами провела режисерка та сценаристка К. Горностай. Український конкурс цього року складався з десяти фільмів. Гран-прі здобув «Пелюшковий торт» А. Бабенко. Переможцем глядацького голосування стала стрічка «Перезапис» К. Земляного.

13 листопада столичний кінотеатр «Жовтень» вже вшосте організував тематичні покази до Дня європейського артхаусного кіно. У програмі також: панельна дискусія «Інтеграція європейського та українського кіно в кінопростір одне одного», спеціальний показ документального фільму «ЛЮМ'ЄРИ! Витоки кінематографа» та лекція від кінокритика А. Алферова, базар кіноплакатів на підтримку фонду «Свої».

Від 8 липня до 18 листопада в межах V Міжнародного кінофестивалю «Бруківка» в місті Кам'янець-Подільський, що на Хмельниччині, тривав другий етап благодійного марафону українського і міжнародного кіно в підтримку Збройних сил України. Проведено вісім тематичних вечорів кіно в кінотеатрі «Дружба», мистецькому просторі «Арт Сховище», конференц-залі готелю «7 Днів» та Палаці Орловських в селі Маліївці. Глядачами та оргкомітетом фестивалю було обрано переможців у різних номінаціях. Гран-прі другого етапу благодійних кінопоказів від «Бруківки» отримала «Фортеця Маріуполь. Останній день на Азовсталі» Ю. Гончарук і Д. Козацького («Короткометражний документальний фільм про війну в Україні»). Серед переможців також українські стрічки: «Закрита» В. Романцака та «Втеча з пекла» Б. Волоха («Короткометражний ігровий фільм про війну в Україні»); «Черевички неношені» А. Кішко («Короткометражний ігровий фільм»); «Між небом та горами» Д. Грешка (Повнометражний документальний фільм»); «Ярик-розбійник» Ю. Пупиріна («Повнометражний документальний фільм про війну в Україні»); «Об'єднані вогнем» В. Мазуренка («Короткометражний документальний фільм»); «Ігнат» У. Данчука та «Троя» А. Науменка (Анімаційний фільм»).

Фестиваль феміністичного кіно «Фільма», що розпочався 24 листопада, присвятив свою програму темі міграції в умовах збройних конфліктів. У добірці представлено вісім робіт авторів із різних країн, зокрема, стрічка «Пам'ятати запах Маріуполя» З. Лактіонової (Україна, Австрія), для якої був доступний звукоопис українською мовою, та «My Favorite Job, 2022» С. Протяга (Україна). Переглянути фільми можна було онлайн на сайті фестивалю до 9 грудня.

17 листопада на місцевих телеканалах Суспільного пройшла прем'єра документального серіалу «Мистецтво в країні війни», створеного студією *DocNoteFilms* разом із об'єднанням кінематографістів *Babylon'13*. Більш як два десятки епізодів циклу знайомлять глядачів із сучасними творцями української культури. Серед героїв серіалу – художники А. Кахідзе, К. Косьяненко та М. Вайсберг, графіки О. Джураєва та В. Снісаренко, композитор О. Шмурак, поетеса

С. Поваляєва й інші. Кожен з них розповідає про власний шлях виживання в умовах війни та повернення до творчості. Режисер проєкту – К. Кляцкін, артконсультанткою виступила мистецтвознавиця К. Липа.

2 листопада у мережі кінотеатрів *Multiplex* в Одесі, Чернігові, Черкасах, Хмельницькому, Житомирі, Полтаві, Луцьку, Дніпрі, Львові та Києві відбулися благодійні допрем'єрні покази фільму «Клондайк» режисерки М. Ер Горбач (копродукція України та Туреччини). Усі кошти від продажу квитків буде спрямовано у Фонд Сергія Притули на допомогу ЗСУ. А вже 3 листопада картина вийшла у широкий прокат.

Культура та мистецтво для людей з інвалідністю

6 листопада, у Міжнародний день толерантності, в Києві презентовано друкований «Довідник безбар'єрності» – мультиформатне видання зі шрифтом Брайля, конгревним тисненням та *QR*-кодами на переклад українською жестовою мовою. Посібник з толерантної комунікації та взаємодії з різними людьми створено за ініціативи першої леді України О. Зеленської у співпраці з громадськими організаціями, правозахисниками, психологами, батьками, які виховують дітей з інвалідністю, українськими та міжнародними експертами. Окрім друкованої версії Довідника, доступна також електронна, яка постійно оновлюється актуальною інформацією.

3 листопада Київський академічний театр ляльок «Замок на горі» показав першу виставу з сурдоперекладом «Котик та Півник». На сцені працювала перекладачка жестовою мовою з Маріуполя У. Шаміло. В межах цього проєкту створено відеOVERсію «Котика та Півника», яку адаптовано для дітей із вадами слуху.

Бібліотечна справа. Читання

На українській антарктичній станції «Академік Вернадський» оновлено бібліотеку. В межах акції «Книги в Антарктиду» полярникам доставлено понад 80 книг українських і зарубіжних авторів. Зокрема свої твори надали С. Жадан, М. Матіос, В. Шкляр, А. Курков, С. Андрухович, Т. Прохасько, А. Кокотюха,

К. Бабкіна, Т. Горіха Зерня, В. Портніков, С. Асеєв, О. Михед та інші. Серед видавництв, які долучилися до акції: «Смолоскип», «Абабагаламага», «Білка», «Віхола», «Наш Формат», видавнича група «КМ-Букс».

За підтримки Українського культурного фонду реалізовано онлайн-каталог О. Ходацької та Н. Грачової «Українська література в коміксах». Наразі у цифровому буклеті представлено такі твори: поема «Слово о полку Ігоревім», «Катерина» Т. Шевченка, «Захар Беркут» І. Франка, «Лісова пісня» Лесі Українки та «Кайдашева сім'я» І. Нечуя-Левицького. Всі вони мають ілюстрації, цитати та добірки корисних посилань. За QR-кодами читачі можуть перейти до текстів самих творів. Комікси створено за участі перекладачки М. Головань й ілюстраторки О. Чиркун.

Просвітництво

24 листопада *Google* разом із Міністерством культури та інформаційної політики України презентували український розділ на платформі *Google Arts & Culture*, який отримав назву «Україна поруч» (*Ukraine is Here*). Вітчизняне культурне надбання представлено за допомогою віртуальних турів, 3D-об'єктів, фото-, аудіо- та відеоісторій. До створення онлайн-простору української культури долучилися Національний художній музей України, Національний центр народної культури «Музей Івана Гончара», Музей театрального, музичного та кіномистецтва України, інші музеї, заповідники й окремі експерти-фахівці.

4 листопада на Конtrakтовій площі в Києві відкрито експозицію до 85-х роковин Великого терору «Биківня в документах і пам'яті». Виставка складалася з документальних свідчень про репресивні практики сталінізму й історій українців із Биківнянського мартиролога. Представлені сюжети присвячено таким постатям, як митрополит УАПЦ В. Липківський, художник М. Бойчук, композитор і хореограф В. Верховинець, актор С. Шагайда, письменники М. Йогансен і М. Семенко та інші. Проєкт реалізовано Національним історико-меморіальним заповідником «Биківнянські могили» за підтримки Українського інституту національної пам'яті.

Аматорство

11 листопада у Палаці культури міста Луцька відбувся фестиваль «Професії, що зникають». Учасниками заходу стали народні аматорські хореографічні, оркестрові та фольклорні колективи. У програмі – презентація традиційної національної культури; етнопоказ старовинного одягу та атрибутів «Вишиванка – духовна броня українців; ярмарок, де майстри народної творчості представити свій творчий доробок: гончарство, лозоплетіння, вишивання, витинанки, соломкарство та пасічництво. Фестиваль пройшов в межах реалізації проєкту «Розвиток польсько-українського співробітництва на основі культурної спадщини» Програми транскордонного співробітництва.

Матеріал підготувала

Кобзаренко Л. П., провідний редактор
відділу наукового аналізу та
узагальнення інформації

Комп'ютерне опрацювання та редагування **І. Г. Піленко**

Формат 60x84/16. Умовн. друк. арк. 2,56. Б/т. Зам. 59. Безплатно

НБУ імені Ярослава Мудрого, Київ-1, Грушевського, 1. Тел. 278–85–12